

Руснак Ю.М.

ЖАНРОВЕ РОЗМАЇТТЯ МАЛОЇ ПРОЗИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Ольга Кобилянська – відома буковинська письменниця, яка своєю творчістю суттєво збагатила скарбничку української літератури: привнесла в неї нові неординарні характери та образи. У її творчості можна простежити основні психоідеологічні моделі, характерні для модернізму, а саме: естетизм, індивідуалізм, психологізм, міфологізм, фемінізм. Ольга Кобилянська вдавалася до різних прозових жанрів, проте у її спадку переважають малі прозові форми: оповідання, новели, нариси, гуморески, поезія в прозі та ін.

Мета наукової розвідки – проаналізувати малі прозові жанри у творчості Ольги Кобилянської. У роботі використано описовий та порівняльно-зіставний методи дослідження.

Новела (від лат. *novellus* – новітній) – невеликий за обсягом прозовий епічний твір з швидким динамічним сюжетом та гострою несподіваною розв'язкою. Для новели характерна одна сюжетна лінія, акцентування уваги на внутрішньому світі героя, усталена композиція, в якій присутній кульмінаційний переломний момент. Ольга Кобилянська плідно працювала у жанрі новели («Видиво», «Природа», «Жебрачка», «Некультурна», «Битва», «Що я люблю», «За готар», «Восени», «Ідеї», «Хрест», «Віщун», збірка новел «До світа» (1905), «Старі батьки», «Весняний акорд», «Місяць», «Чудо», «Туга», «Пресвята Богородице, помилуй нас!», «Доля», «Людина з народу», «Аристократка»).

Оповідання – це невеликий за обсягом епічний твір, який характеризується однолінійністю, нерозгалуженістю сюжету, та в основу якого покладено, як правило, один випадок – конфліктна ситуація – із життя героя чи кількох героїв. Аналізуючи оповідання, увагу привертає не сама подія, зображена у творі, а спосіб її художнього зображення, тому в цьому різновиді прозових епічних творів неабияке значення має художня деталь, лаконічні описи побуту, природи, певної ситуації, подій упродовж обмеженого проміжку часу. У доробку Ольги Кобилянська хочемо виокремити такі оповідання: «Самітно мені на Русі» (алегоричне оповідання), «З юних літ Марії».

Нарис – це жанр малої прози з нечіткою фабулою, що сформувався у ХІХ ст. на межі публіцистики і художньої прози, найчастіше у ньому зображують сучасні події або людей, яких автор знає особисто. Виділяють два основні різновиди нарису: художній (в якому при зображенні осіб і подій домисел відіграє важливу роль) та науковий (праці з певної проблеми, здебільшого гуманітарного характеру, до якої входять дослідження з взаємопов'язаних питань). Ольга Кобилянська створила низку нарисів: «Impromtu phantasie», «У св. Івана», «Жебрачка», «Під голим небом», «Сліпець», «Путіфара», «Мати Божа», «Час», «Банк Рустикальний», «Мужик», «Покора», «На полях», «Восени», «Через море». Інколи письменниця увиразнює цей жанр: нарис з природи «Битва», нарис із сільського життя «За готар».

Поезія у прозі – невеликий за обсягом ліро-епічний твір у прозовій формі, в якому присутній ліризм, поетичне звучання. Для нього характерні: елементи віршованого ритму, стрункість композиції, особлива сконцентрованість змісту. Важливою рисою поезії в прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст. є циклічність, що свідчить про високий рівень розвитку жанру. Ольга Кобилянська теж вдавалася до жанру поезія в прозі: «Рожі», «Там зірки пробивались», «Акорди», «Мої лілії».

Гумореска – невеликий віршований або епічний твір з комічним сюжетом, де гумор постає засобом доброзичливої критики людської поведінки чи рис характеру. У гуморесці описують різні курйозні події та випадки з життя часто з застосуванням іронії та сатири. «Він і Вона» – найвідоміша гумореска Ольги Кобилянської.

Отже, мала проза Ольги Кобилянської представлена різними жанрами, проте кількісно переважають новели та нариси.